

Pranešimas spaudai

MIPEX 2015: naujoji studija vertina ir lygina imigrantų integracijos politikos priemonių įgyvendinimą Lietuvoje ir pasaulio šalyse

2015 m. gegužės 25 d. skelbiami tęstinio tarptautinio tyrimo „Migrantų integracijos politikos indeksas“ (MIPEX 2015) naujausios studijos, parengtos Barselonos tarptautinių santykių centro (CIDOB) ir Migracijos politikos grupės (MPG), rezultatai. Tyrimu buvo siekiama iširti kokius migrantų integraciją skatinančius veiksmus atlieka Europos Sąjungos (ES) ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) valstybių narių vyriausybės.

Studijoje Lietuvos, kitų ES ir EBPO šalių narių įgyvendinamos migrantų integracijos politikos priemonės įvertintos ir palygintos aštuoniose politikos srityse: darbo rinkos mobilumo, švietimo, politinio dalyvavimo, pilietybės įgijimo, šeimos susijungimo, sveikatos apsaugos, nuolatinio leidimo gyventi šalyje ir antidiskriminacijos. Atsižvelgiant į šias politikos sritis, naujoje studijoje Lietuva iš 38 šalių užėmė 34-ą vietą, o tai yra vienas iš prasčiausių rezultatų tarp visų analizuojamų valstybių. Studijos autoriai teigia, kad Lietuva dar turi dėti daug pastangų plėtojant migrantų integracijos politiką. Lietuvoje įgyvendinamos migrantų integracijos politikos priemonės vertinamos kaip labiau nepalankios šalyje gyvenantiems ir į šalį atvykstantiems imigrantams.

Studijos autoriai teigia, kad Lietuvoje, kitaip nei daugelyje kitų tyrime dalyvavusių šalių, naujai į šalį atvykę ne ES piliečiai turi mažiau galimybių gauti su darbo paieškomis ir profesinių įgūdžių tobulinimu susijusias paslaugas. Ekspertai akcentuoja, kad dėl Lietuvoje įgyvendinamos politikos šalies darbo rinka nėra patraukli darbo migrantams, norintiems pasilikti šalyje ir integruotis į jos visuomenę. Naujai atvykę ne ES piliečiai, ypač turintys laikiną leidimą gyventi ir dirbti šalyje bei aukštos kvalifikacijos darbuotojai, negauna įprastos ar specializuotos paramos, kuri užtikrintų,

kad jie gaus jų profesines kvalifikacijas atitinkantį darbą ar bus nukreipti į tam reikiamą mokymų programą.

Studijos autoriai teigia, kad Lietuvoje užsieniečiams ne ES piliečiams ir jų šeimoms taikoma šeimos susijungimo politika dėl įgyvendinamų ES teisės aktų yra pasiekusi ES vidurkį. Tačiau, ekspertų nuomone, lyginant su kitomis tyrime dalyvavusiomis šalimis, Lietuvoje yra taikomi itin griežti reikalavimai, kurių pagrindu imigrantų šeimos neturi galimybės susijungti ilgą laikotarpį: sutuoktiniai iš ne ES šalių, išskyrus aukštos kvalifikacijos darbuotojus ir jų šeimos narius, turi laukti ilgiau negu ES ir Lietuvos piliečiai.

Analizuojant užsieniečių vaikų švietimo galimybes teigiama, kad Lietuvos mokyklos yra menkai pasiruošusios priimti imigrantų vaikus, tam neturi tinkamos bazinės infrastruktūros. Tyrimo autoriai daro išvadą, kad be konkrečių tikslinių integracijos politikos priemonių, kurios būtų taikomos visiems imigrantų vaikams skirtinguose mokymosi lygmenyse, potencialūs moksleiviai negali pasinaudoti visomis privalomo mokymosi teikiamomis galimybėmis. Studijoje taip pat akcentuojama, kad dėl augančios imigracijos svarbu šviesti šalies moksleivius apie kultūrinę įvairovę.

Pristatomoje studijoje pirmą kartą buvo įtraukti sveikatos politikos ypatumus atskleidžiantys rodikliai. Tyrėjai atskleidžia, kad Lietuvos (taip pat kaip ir kitų Baltijos ir Centrinės Europos šalių) sveikatos sistema imigrantams yra labiau nepalanki: pacientai ne ES piliečiai neturi lygių galimybių gaunant bendrąsias sveikatos priežiūros paslaugas bei informaciją apie jas.

Pasak studiją rengusių ekspertų, Lietuvoje, kaip ir kitose Centrinės Europos šalyse, politinio dalyvavimo galimybės yra griežtesnės negu kitose Europos šalyse. Nors nuolatiniai gyventojai (ne ES piliečiai) gali balsuoti ir būti išrinkti savivaldybių tarybų rinkimuose, laikinai Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai to padaryti negali. Taip pat pastebima, kad Lietuvoje ne ES piliečiams yra ribojama teisė dalyvauti šalies politiniame gyvenime, nes jie negali tapti politinių partijų ir asociacijų nariais.

Ne ES piliečių galimybes gauti leidimą nuolat gyventi šalyje, taip suteikiant jiems galimybes integruotis ir pilnai dalyvauti šalies visuomeniniame gyvenime, vertinamos palankiai. Ilgalaikio gyvenimo šalyje politika yra reguliuojama ES teisės aktų, tad tinkamumo kriterijai, sąlygos ir teisės yra panašios kaip ir kitose Europos šalyse (Lietuva reitinguojama 21-a iš 38 valstybių). Tačiau taip pat pabrėžiama, kad ne ES piliečiai, siekiantys ilgalaikio gyventojų statuso Lietuvoje, labiau nei kitose tyrime dalyvavusiose šalyse, yra neužtikrinti dėl savo galimybių išlaikyti keliamus kalbos/ integracijos reikalavimus ir praeiti šių reikalavimų tikrinimo procedūrą.

Analizuojant pilietybės suteikimo procedūras pabrėžiama, kad Lietuvoje, kaip ir kitose Centrinės Europos šalyse, užsieniečiai turi pereiti ilgą ir sudėtingą kelią Lietuvos Respublikos pilietybei gauti. Studijos autoriai teigia, kad Lietuva nėra pasiruošusi, ateityje tapti imigracijos šalimi, nes nereformuoja asmenų tinkamumo pilietybei gauti taisyklių bei nesprendžia dvigubos pilietybės klausimų, kaip tai ką tik padarė Čekija ir Lenkija.

Lietuvoje įgyvendinama antidiskriminacinė politika vertinama kaip kiek mažiau nei vidutinė. Analizuodami antidiskriminacinę politiką studijos autoriai daro išvadas, kad Lietuvos gyventojai yra mažiau apsaugoti negu daugelio Europos šalių gyventojai. Teigiama, kad nors diskriminacijos apibrėžimas įstatyme yra panašus kaip ir kitose Centrinės Europos šalyse, tačiau praktinis antidiskriminacinės politikos įgyvendinimas visuose visuomenės gyvenimo srityse nėra efektyvus.

Pagrindiniai „Migrantų integracijos politikos indekso“ rezultatai:

- Lietuva surinko 37 balus ir užėmė 34-ą vietą iš 38 (2011 – 27-ą iš 31)
- Nors Lietuvoje šeimos susijungimo politika vertinama kaip pasiekusi ES vidurkį ir šalyje vyrauja nesudėtingos šeimos susijungimo sąlygos, tačiau imigrantų statusas yra labiau pažeidžiamas negu kitose 29 tyrime dalyvavusiose šalyse;
- Dėl tinkamos bazinės infrastruktūros trūkumo penkta vieta pagal blogiausias sąlygas priimti imigrantų vaikus.

- Lygias galimybes gauti sveikatos priežiūros paslaugas Lietuvoje turi tik nuolatiniai šalies gyventojai, nelydimi nepilnamečiai ir besilaukiančios moterys. Šiuo klausimu šalis reitinguojama 35 iš 38 šalių (prastesnės sąlygos tik Latvijoje, Maltoje ir Kroatijoje. Estija ir Lietuva surinko vienodą balų skaičių).
- Atribotos balsavimo galimybės ir nėra sukurta kitų sąlygų imigrantams dalyvauti politiniame gyvenime (31 iš 38 šalių pagal ne ES piliečių galimybes dalyvauti pilietiniame gyvenime).
- Ne ES piliečių, turinčių nuolatinį leidimą gyventi Lietuvoje, statusas yra vienas pažeidžiamiausių (taip pat kaip ir keletyje kitų tyrime dalyvavusių valstybių, pvz. Airijoje).
- Vienos blogiausių ir ilgiausiai trunkančių pilietybės suteikimo sąlygų.
- Plati diskriminacijos sąvoka įstatymuose, tačiau ribotas antidiskriminacinės politikos įgyvendinimas.

Migrantų integracijos politikos indeksas (www.mipex.eu) lygina ir vertina konkrečios šalies migrantų integracijos politiką naudojant 144 politikos rodiklius. Vertinant migrantų integracijos politiką buvo naudojama vertinimo skalė nuo 0 iki 100 balų, kurioje 80–100 taškų reiškia palankias sąlygas; 60–79 – labiau palankias; 41–59 – labiau palankias nei nepalankias; 21–40 – labiau nepalankias; 1–20 – nepalankias ir 0 – visiškai nepalankias sąlygas. Šis vertinimo būdas leidžia nustatyti, įvertinti ir palyginti pagrindines šalyse vyraujančias priemones, reikalingas integracijos procesui vykti. MIPEX pateikia objektyvius ir lyginamuosius duomenis, kuriuos galima analizuoti naudojant interaktyvų internetinį instrumentą. Taip siekiama padėti politikams, nevyriausybinėms organizacijoms ir tyrėjams palyginti integracijos politikos efektyvumą ir pagerinti integracijos politikos įgyvendinimo procesus.

Projektą koordinuoja Barselonos tarptautinių santykių centras (CIDOB) ir Migracijos politikos grupė (MPG). Projektas iš dalies finansuojamas Europos fondo trečiųjų šalių piliečių integracijai.

Daugiau informacijos: www.mipex.eu